VIIKONVAIHDE

Hulluna ötököihin. Eero Helven kokoelmassa on kuoriaisia kuudelta vuosikymmeneltä. **Sivu 12**

Ruokaisaa teatteria. Ihmisiä lautasella on neljän lajin teatteri-illallinen, joka tempaa mukaansa. **Sivu 13**

Päivänsankarin värit. Itsenäisyyspäivän bebe-leivosta koristaa siniristilippu. **Sivu 15**

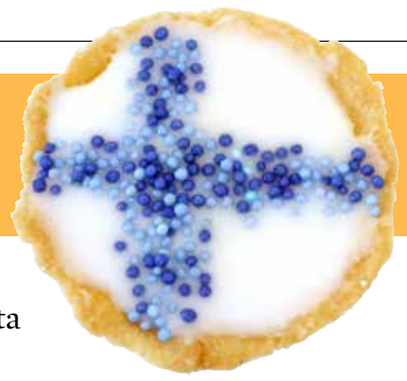

SAARA OLKKONEN

Ruusujen kasvattaminen on Tenho Mikael Rautiaisen rakas harrastus. ”Leikkaan ruusujen varret marraskuussa ennen talven tuloa ja usein maaliskuussa ruusuissa on jo uudet nuput”, Rautiainen kertoo.

Veteraanien tarinat talteen

Kahdesti menetetty koti sai lähtemään kauas länteen, niin kauas, ettei itäinen naapuri enää toista kertaa omaisuutta vie, kuten **Eino Kyynäräinen** asian ilmaisee.

Kyynäräinen on **Mike Rautiaisen** tavoin yksi 30 sotaveteraanista, joita haastateltiin dokumenttielokuvaan Rintamalta Länsirannikolle. Tarinat on koottu myös kirjaksi, joka ilmestyi viime vuonna.

Leena Kellyn tuottama ja **Satu Bellin** ohjaama dokumentti pohtii, mikä sai niin monet lähtemään juuri Kanadaan.

“Suuri osa haastatelluista on kotoisin Karjalasta. Sotien jälkeinen juurettomuus, kahdesti menetetty koti, uuden sodan pelko ja seikkailunhalu olivat monelle syitä Kanadaan muuttoon”, Kelly toteaa.

“Lisäksi Kanadassa houkutteli yleisen asevelvollisuuden puuttuminen. Omien lasten ei haluttu joutuvan kokemaan samaa, mitä itse oli koettu.”

Monet tulivat sukulaisten houkuttelemina. Matkakassan kukin hankki omalla tavallaan.

Kauko Hovi hankki huutokaupasta huonokuntoisen moottoriveneen ja laittoi sen kuntoon työmaansa pihalla. Veneen myynnistä saadut tulot riittivät matkarahoiksi.

Eino Kyynäräinen kertoo tulleensa Kanadaan mukanaan matkalaukku, vaimo, 15-kuukautinen poika ja taskussa sata dollaria rahaa. Kielitaitoa ei ollut eikä paikan päällä tuttujakaan.

“Monet sotaveteraanit kertoivat Kanadaan muuton olleen hyvä päätös”, Kelly kertoo.

“Yksi haastatelluista tosin totesi, että jos olisi silloin tiennyt, miten hyvin Suomi selviytyy eteenpäin sotien jälkeen, olisi hän jäänyt Suomeen.”

SAARA OLKKONEN

Leena Kelly: Suomen rintamalta Kanadan länsirannikolle. Vancouverin suomalaiset sotaveteraanit muistelevat. 158 sivua. Siirtolaisinstituutti 2014.

Sotaveteraani Mike Rautiainen löysi uuden kodin Kanadasta

Sotaveteraani Mike Rautiainen on kotiutunut Kanadan Vancouveriin. ”Suonissani on virrannut mustalaisveri siitä asti, kun jouduin lähtemään Karjalasta. Oli helpompi lähteä kauas, kun juurille ei voinut enää palata.”

VANCOUVER, KANADA

Kun talvisota syttyi marraskuun viimeisenä päivänä 1939, **Tenho Mikael Rautiainen** oli 17-vuotias ja töissä Viipurin pellavaöljytehtaalla.

Nyt, 76 vuotta myöhemmin, hän istuu kotonaan Vancouverissa ja kertoo kasvattamistaan ruusuista.

Etunimi on lyhentynyt ”kielisten” eli suomea osaamattomien suuhun sopivaan muotoon: Mikael on nyt **Mike**. Vieraalle hän tarjoilee itse sekoittamaansa kahvia, jossa on kolmannes juhlamokkaa.

”Kanadalaisen kahvin maku on kitkerämpi kuin suomalaisen. Olen aina saanut hankittua täältä suomalaista kahvia”, Rautiainen kertoo.

Naapuri Helena Miettinen vierailee usein Mike Rautiaisen luona. Yhdessä juodaan kahvia ja puhutaan maailmanmenosta. Joskus nautitaan lasi viiniä.

Kahvin lisäksi on tarjolla Rautiaisen naapurissa asuvan **Helena Miettisen** leipomaa pullaa.

Keittiön pöydän yläpuolelle on sijoitettu kunniapaikalle lahjaksi saatu puinen Karjalan vaakuna.

Kävellen pois Viipurista

Karjalan Kivennavalla syntynyt Rautiainen jäi sodan sytyttyä Viipuriin, kun muu perhe lähti evakkoon. Isä oli jo armeijassa ilmavoimien aseteknikkona.

”Minä jäin, koska oli töitä. Venäläiset pommittivat öljytehdasta palopommeilla ja sammuttelimme kaverini **Reino Räsäsen** kanssa tulipaloja tehtaan pihalla. Tehdas haluttiin pitää toiminnassa niin kauan kuin mahdollista”, Rautiainen muistelee.

”Helmikuussa lähdimme kävellen pois Viipurista, kun kaikki liikenne oli jo lopetettu eikä ruokaakaan enää ollut. Pakkasta oli 40 astetta ja oli paljon lunta.”

Kaverukset kävelivät lopulta Kouvolaan asti. Rautiaisen isä teki töitä armeijalle jo ennen sotaa, eikä kasarmien kasvatti osannut istua aloillaan, vaan halusi mukaan puolustamaan kotimaataan.

Vapaaehtoisena laivastoon

Rautiainen meni vapaaehtoisena armeijaan 17-vuotiaana.

”Minut laitettiin laivastoon. Suuren osan ajasta palvelin pommilaiva Väinämöisellä.”

”Rankin sotamuisto oli, kun sisarlaiva Ilmariseen osui sarvimiina ja koko laiva upposi suuri osa miehistä mukanaan. Seitsemän minuuttia siinä meni.”

Sodan jälkeinen juurettomuus ja seikkailunhalu vei Rautiaisen ensin Kemiin voimalaitosta rakentamaan ja myöhemmin Lappeenrantaan. Kanadassa asuva täti houkutteli lähtemään valtameren taakse vuonna 1952.

”Olen aina ollut kova menemään. Kun kotiseudulle ei voinut palata, tuntui Kanada seikkailulta, joka piti kokea. Tulimme vaimoni ja kuuden kuukauden ikäisen tyttäremme kanssa itärannikolle Halifaxiin. Myrskyisellä merellä matkaan meni kuuden päivän sijaan kymmenen.”

Ahkeruus auttoi menestymään

Viipurissa maalariksi opiskelleelle työmiehelle löytyi heti töitä: ensin sukulaisten maalausfirmassa ja myöhemmin muissa yrityksissä.

Rautiaisen tavoin monet Kanadaan muuttaneet suomalaiset eivät pelänneet työtä.

Hän itse piti yllä niin kovaa työtahtia, että sai työnantajaltaan lempinimen Crazy Mike eli Hullu Mike.

”Olen aina ollut sitä mieltä, että töitä pitää tehdä ja niin minä tein. Kun olin töissä hotellihuoneita rakentavassa firmassa, sain yksin valmiiksi kaksi huonetta samassa ajassa kuin kaksi työntekijää teki yhden huoneen.”

Mitali presidentiltä

Kanadassa on ollut Rautiaisen mukaan hyvä asua. Elämän ovat täyttäneet työn lisäksi perhe, kalastus ja matkustelu ympäri Amerikan mannerta. Saunojakin on tullut rakennettua seitsemän kappaletta.

”Olen opettanut monet kanadalaisetkin täällä saunomaan ja kovasti ovat tykänneet.”

Suomella ja Karjalalla on edelleen paikka sotaveteraanin sydämessä. Muistoista puhuminen tuo kyyneleet miehen silmiin.

”Presidentti tuli vierailulle Kanadaan olympialaisten aikaan ja samalla hän tuli luovuttamaan ansiomerkin kahdelle meistä veteraaneista. Ei sitä monelle ukolle itse presidentti ole kiinnittänyt merkkiä rintaan”, Rautiainen kertoo ja esittelee kuvaa presidentti **Tarja Halosesta** ja itsestään.

Olen aina ollut sitä mieltä, että töitä pitää tehdä ja niin minä tein.

Veteraaneja arvostetaan

Kunniamerkki luovutettiin sotaveteraanien hyväksi tehdyn työn puolesta. Rautiainen on ollut aktiivinen Länsirannikon suomalaisten sotaveteraanien yhdistyksessä ja toiminut sen puheenjohtajana.

Kokouksissa käy enää muutama paikalle kykenevä veteraani, mutta kannattajajäsenten määrä on kasvanut viime vuosina.

”Meillä on muistomerkki Scandinavian Centren pihalla. **Esko Venäläinen** toi tankkiesteinä toimineita kiviä Salpalinjasta tänne asti. Muistomerkki kunnostettiin talkoilla, kun olin puheenjohtajana. Laitettiin nurmet ja pari punaista vaahteraa. Patsas on sodassa kaatuneiden muistolle. Harmittaa kun siitä on tullut ihan ryteikkö.”

Itsenäisyyspäivänä veteraanit kokoontuvat aamulla kirkkoon ja myöhemmin juhlaillalliselle, jonne monet saapuvat kansallispuvussa. Rautiainen on tavannut lausua juhlassa runoja.

Rakkaus ruusuihin

Eläkkeellä oleva sotaveteraani ajaa edelleen autoa, käy veteraanien kokouksissa ja hoitaa ruusuja. Kunnostaan hän pitää huolta joka-aamuisella jumpalla.

”Sain sydänkohtauksen parikymmentä vuotta sitten. Siitä asti olen voimistellut ja venytellyt joka aamu heti herättyäni ja olen pysynyt kunnossa. Kasvatan myös ruusuja omaksi ilokseni.”

SAARA OLKKONEN